

A eum Lucius Verus, qui imperante Nerone exercitibus in Galia praesuit, Moesiam & Rhenum facta inter utrumque fossa conatus est necesse, ut copia per mare, dein Rhodano & Arari per illam fossam subvecta, mox fluvio Moesella in Rhenum, exin in Oceanum devenirent, insubtilisque itinerum difficultatibus, navigabilia inter se Occidentis Septentrionisque littora fierent; cuius tamen institutum impeditum est a Gracili. In Hispania etiam non semel actum est de perfodiendo Isthmo Dariem, qui America partes connectit, ducendaque fossa inter Non pre de Dios, & Panaman, ut ita ex sinu Mexicano in Mare pacificum navigari posset, pateretque inter duas Americas liber & tutus Hispanis in Indias Orientales itus ac reditus. Struerat quoque Franciscus I. Atacen Garumnæ committere, ut ne opus esset iis, qui ex portibus Galliae Mediterraneo mari adftris in Oceanum Aquitanicum, aut Gallicum, aut Germanicum proficisci vellent, Hispaniam omnem circum navigare, & prae iterum moras, pericula, impensas, alieni quoque Regis imperium exoptari. Quin & nostrum hoc saeculo Praedidit Jeannini sanè sagaci in dustris inventa est ratio jungendi Ararum cum Ligeri, beneficio lacus cuspidum in Burgundia, pari ferè octo leucarum intervallo utrumque ab istis annibus liti, ut ita ex Massilia portubusque vicinis subvecta naves in Rhodanum, ex Rhodano in Ararim, ex Arari in eum quem dixi lacum pervenirent, unde postea in Ligerim, inque Oceanum secundo anni descendentes. Lacum vocant, *Longpedu*, constataque, ex eo lacu duos amnes fluere, *Vetbincham* & *Dunam*, quorum alter supra portum *Dionisi* se insicit in Ligerim, alter prope *Verodonum* miscetur Arari; ut videri possit natura ipsa Regem nostrum ad tantum opus suis quoque subsidiis invitare. Ad quas commoditates illa etiam accedit, quod per canalem *Briare* ex Ligeri in Sequanam, ipsamque Parisiorum urbem Lutetiam, facilis atque expedita possit institui navigatio. Si ad ceteras Galliae laudes, de quibus suo loco breviter dixi, hæc una posset accedere, haberet procul dubio Gallia Regis beneficio compendiosam, commodam & fructuosam mercium suarum transportandarum, militumque quaquaversum subvehendorum rationem, vitatis, longis, lentis periculosis, ac dependiosis profectioibus.

CERTAMINA GEOGRAPHICA.

C *Consule Tit. Geographicum iudicium ineptum: quatenus certamen habet iudicium.*
Lusitani re prosperè gesta contra Mauros, regnum *Fessæ* inhabitantes, oram Africae cooperunt legere, ann. Salutis 1476. *Alonsi V. auspiciis*, & quia nemo ferè erat, qui resisteret, aromatum per Oceanum ex Oriente convehendorum spem amplissimam conceperunt. Vingtiorum annorum spatio ad promontorium *Bonæ spei* pervenerunt, hinc *Calcutum* usque. Sub id tempus, cum *Christophorus Columbus* *Genensis* novum Orbem, regis Hispaniæ *Ferdinandi* Catholici auspiciis, reperisset, *Alexander VI. Pp.* jus illarum regionum Hispanis concessit, anno Salutis 1493, atque ut occasione litium tolleretur (quandocumque *Alvarus Capralis Emmanuelis* Lusitaniæ regis classi præfectus, ann. 1500. *Brasiliam* attingeret tempestate jactatus, & in ea cruce *Lusitanam* fixerat) lineam à circulo arctico ad antarcticum ductam, quæ centum leucis ab insulis promontorii *Viridis* Occidentem versus distaret, terminum Lusitanorum & Hispanorum esse voluit. Eam divisionem *Joannes II.* Lusitanus agrè ferè, erectus jam animo ad insulas occidentis occupandas, & ut terminus supr. 370. leucas in Occidente promovetur, impetravit. At dum Occidentali Indiarum inhabitat, Orientalem cum *Moluccis* aromatum insulis amisit. Hæc cum *Ferdinandus Magellanus* Lusitanus, postquam ad Hispanos defecisset, freto per antarcticum enavigato, ab Occidente in Orientem penetrans reperisset, & *Joannes Sebastianus Cano*, qui *Magellanus* à *Barbaris* occidio successerat, summa *Caroli V.* laetitiam negotiationis aromatum longè compendiosiorum viam inventam ostendisset; Lusitani ad se *Moluccas* pertinere dicebant, quod in Oriente essent sitæ; Hispani econtrà in Occidente illas ex divisione *Alexandrina* contineri affirmabant. Tandem delectis ex utraque partes viis *Cosmographia* reque nauticæ peritis negotium demandatum, in consensibus *Castellæ* & *Portugallæ*. Tergiversantibus Lusitanis, Hispani 370. leucis distantem ab occidentali insula promontorii *Viridis* lineam duxerunt, & hunc terminum ex Pontificio veteri decreto esse volvere, iusserunt, anno Sal. 1525. quo termino *Moluccæ occidentales* manebant. Lusitani fremere minari. At *Carolus V.* *Bononiæ* coronam Imperii accepturus eel. milibus aureorum ducatorum à Lusitano acceptis, pigno-

ris loco *Moluccas* ei concessit, & conventionem illam arbitram sustulit, seu distulit potius, quoad de jure liquidius constaret. Sæpè postea interpellatus Imp. ut pecunia (quam privati quidam se numeraturos pollicebantur, navigationis relato privilegio sibi in sexennium concessio) Lusitanis restitua, *Moluccas* assereret, nunquam ad id persuaderi potuit. *Pet. Cieza Tom. 2. rer. Indicar. ann. 100.*

GEOMETRIÆ, GEOGRAPHIÆ, STUDIUM.

Vide etiam proximum T. Iulium. *Inventio Regionum, Historici naturalis propria est, eaque propter, libro priore pertractata. Quatenus vero eandem dimensio & descriptio veluti accidentales partes inventionis considerantur, ad Geometriam pertinent.*
Ægyptii Geometriæ fuerunt studiosi ob Nili inundationem, *Diod. lib. 1. c. 3.*
Perle, licet in omni disciplinarum genere libros suos erudirent, prima tamen & præcipua semper cura fuit, ut in primis *Arithmetica* & *Geometriæ* præceptis inbuerentur. *Alex. ab Alex. lib. 2. c. 25.*
Alcibiades Atheniensis Geometriæ studiosus fuisse scribitur. *Plur. in Alcib.*
Hadrianus Imperator Geographiæ studiosissimus fuit, teste *Spartiano*, ita ut ejus studio longinquas peregrinationes suscipere non dubitavit, magno cum valetudinis iuce detrimento.
Hic. *Fractalorius*, *Veronenis* medicus clariss. *Cosmographiam* tanto studio colebat, ut terrarum omnium à Lusitanis in Oriente, & ab Hispanis in Occidente inventarum descriptiones & loca, ligneis orbibus admissis fabricatis, altitudinem & latitudinem, adhibitis dimensionibus, delinearet. *Auctor. vite.*
Cosmographi Indiarum, quæ Lusitanis & Hispanis paret, regii, nullam navium gubernatoris narrationem admittunt, quæ juramenti religione, tum testibus exceptione omni majoribus, non fit confirmata. Itaque historici produunt, *Valcum Nunnum* *Valboam*, in Oceano instituta ad Meridiem nova navigatione, id mare detexisse, quod vulgò *Surum* nominant. Ex altissimo conspectu monte, focus id ostendit, ejusque possessionem, *Hispaniarum* Regis nomine, adhibitis ex solemnitate testibus, & notario, cepit, & paulò post *Margaritarum* insulam reperit. *Io. Metellus.*

GEOMETRIÆ, GEOGRAPHIÆ, CONTEMPTUS, ODIUM.

Consule Tit. *Geometria & Geographia imperiti, quatenus imperiti ea, quæ ignorat, contemnant.*
Palladas Grammaticus in *Geometrias* invehitur in *Epi grammatis* Grecis:
Εἰτὲ, πῶς οὐ μετρίως κίμων, ἢ πείρατα γαίης, Ἐξ ἄλλης γαίης σῶμα φέρων ἄλλου;
Σαυτὴν δεξιόμοσον ἀπέστειρον, ἢ γινώσκῃ σαυτῶν, Καὶ τὴν δεξιόμοσον γαίαν ἀπερείσιον.
Εἰδ' ἄλλῃ πῶς ἴσως οὐκ ἔστι κατὰ δεξιόμοσον, Πῶς δὴ σωσῆν γῆρας ἢ ἀνέστην τὰ μέτρα.
Socrates Geometriam in sola contemplatione versantem nunquam ad opus accedentem, serio reprehendebat, quod in iis occupata mens humana, nihil vitæ dignum præstare videretur, immo dico veri imaginarii studio, boni exercitacionem negligens. *Xenophon. lib. 4. Memor.*
Metius Pomponianus, qui *Vespasiano* olim Imperium prædixerat, à *Domitiano* in *Cyrum* relegatus est, eò quod universi orbis descriptionem atque picturam domi in tabula haberet: atque conciones regum & cæterorum principum, quæ sunt apud *Livium* scriptæ, studiosè evolveret. *Xiphin. in Domitianio.*
De *Geometriæ* cum utilitate, tum necessitate, dignitate & excellentia, vide *Plin. lib. 7. c. 27. Tacit. lib. 11. c. 381. Cælium Rhod. lib. 18. c. 23. Polydor. Virg. lib. 1. c. 18. Kiosus Cælium Rhod. lib. 7. c. 30. lib. 15. c. 13. Plin. Synops. 8. 2. A. Gell. lib. 1. c. 20. Valturum de Geomet. militari lib. 2. cap. 5. Phil. Melant. præfat. in Geomet. Io. Vagilini. 1. ab. Quint. Inst. Orat. lib. 1. c. 21. Jacob. Mag. in Sophil. 1. 27.*

* Germania. Germani.

ETYMOLOGIA, ET APPELLAT. VARIE.

Germani, qui & Rheni, à fluvio Regionis principali: & Alemanni, à vico Alman: & Teutones, à *Thuisione*, quæ alii

alii vocant *Thuisionem*, & filium *Noe* fuisse credunt: nominis appellationem sortuntur, sive ab effectu & charitate germana, sive à germinando, quod maximam hominum quantitatem in alias provincias ablegent, & se exonerent: sive quod omnium esse verissimum, ab insigni fortitudine, quasi *Germanen*, id est, viri fortes, quom etiam rationem vocabuli *Alemanni* existimaverim, quasi *alle mamen*: & nulli inter eos sunt effeminati. Unde etiam nomen Hebræi *Germanos* vocant *Askenes*, *Io. Oleaster*, *Delrio*, & alii. Aliam originem *Strabo* tradit; existimat enim, Germanorum appellationem à *Romanis* fluxisse, quod nempe essent Gallis perfimiles. *Tacitus* verò nationis nomen esse vult, non gentis, illudque valuisse paulatim, ut omnes primùm à victore ob metum, mox à se ipsis invento nomine, Germani vocarentur.

REGIONIS LIMITES.

Non omnes inter se conveniunt in assignandis Germaniæ limitibus. Antiquissimi siquidem definitivè Germaniam *Rheni*, *Danubio*, *Oceano*, *Tanai*, & *Ponto Euxino*. *Posterior* *Rheni* claudunt, & *Vistula*. *Tacitus*, montibus à *Dacis* & *Sarmatis* separat. Hodie verò omnes illos dicimus Germanos, qui lingua vel dialecto Germanica utuntur. Dividunt autem illam in Germaniam superiorem, quæ *Alpes* habet conteminas & continet hæc regiones, *Helvetiam*, *Allatiam*, *Vittebergam*, *Franconiam*, *Sveviam*, *Bohemiam*, *Moraviam*, *Bavariam*, *Austriam*, *Hungariam*, *Tirolim*, *Stririam*, *Carinthiam*, *Carniolam*: Et inferiorem, quæ continet eam quæ *Belgia* vulgò appellatur, & complectitur Provincias *xvii.* & præter hæc, *Vestphaliam*, *Turingiam*, *Saxoniam*, *Marchiam Brandeburgensem*, *Lucaciam*, *Mansfeldiam*, *Silesiam*, *Daniam*, *Holstatiam*, *Pomeraniam*, *Prussiam*.

SPLENDOR, ET ORNAMENTA.

Habet Germania consummatam omnium rerum, quas alibi natura largitur, abundantiam, frumenti & vini præstantissimi feracissima; fluvios habet, si ulli alii, maximos, & commercii apertissimos. Montes & valles amenissimas: Civitates populosas, & opulentes penè abque numero. *Gymnasia* publica supra ex. præter illa quæ inferiorem occupant. *Archiepiscopatus* septem, & quod omnis splendoris est caput, sedem in ea fixit *Romanorum Imperator* jam à *Carolo illo* re & nomine *Magno*. Sunt & in Germania liberæ Civitates *lxxxiv.*
Incolas habet robustos, & fortes, ut quorum arma *Romani* in *Gimbris* primùm, deinde aliis experti fuere. Hodie tamen quoad robur corporis, & militiæ disciplinam, multum labefacta *Germanorum* virtus fuit. Manis tamen animorum vigor, & disciplinarum omnium cultus. Habent enim omnibus artibus vel maximè instructos, & *Latine* Græcæque lingue peritissimos. *Machinarum* bellicarum, *Typographiæ*, & *Horologiorum* inventionem Germaniæ debemus: ita ut merito omnium artium assilum facta fuerit, omneque scientias admittat & fovat.

Plura requirat lector apud *Gerardum*, *Mercatorem*, *Abrahamum Ortelium*, *Petrum Bertium*, aliosque *Geographiæ*, & *Cosmographiæ* scriptores.

Lepidum est, quod in conventu *Francofurtensium* in electione *Maximiliani Cæsaris* ejus nominis *II.* evenisse scribitur. Intervenerat *Imbraimus Turci* Imp. interpres tanquam legatus, cui cum tres *Principes*, *Saxo*, *Bavarus*, & *Juliacensis*, ante Imperatorem in equis incedentes monstrarentur, ac simul de eorum potentia merito incidisset, eam tantam esse, ut eorum quilibet *Turco* Imperatori bellum movere posset, & plures illis similes Germaniam habere; risit ille, dixitque, se facile ex illis quos præsentem inuestrat, colligere posse absentium robur & potentiam: neque se existimare, quin vires Germaniæ forent robustissimæ: tamen videri sibi *Germanorum* animos, consilia, & actiones esse ad instar belluæ multorum & capitum, & caudarum, quæ agitata sepe transfugere cogetur, aut conatur: Unde cum capita divideret, alia & alia foramina quaereret, eorum simul corpus quiesceret, caudæque immortæ manerent. Significabat autem diffensionem Principum, malorum omnium causam. E contra verò Imperatorem suum comparabat belluæ unicipiti, quæ plures caudas haberet, quæ universè moveret eo motu, eoque schemate indicabat virtutem & vires *Turcarum* unitas & conjunctas.
Certe quod *Romanis* olim rerum summam dedit, id hodie *Turcarum* Imperium extollit: quod scilicet *Christiani* Principes in commune non consulunt, studis privatis implicentur, *L. B. T. beat. Vite Human. Tom. 111.*

dumque singuli pugnant, sit ut universi vincantur, ita de Græcis *Iustinus Historicus*: Græci, inquit, Civitates, dum singulæ imperare cupiunt, imperium omnes perdidere. *Turci* enim se *Islam* nominant, id est, unitos & conjunctos. Deumque precantur assidue, ut discordes inter se *Gautos*, quo nomine appellant *Christianos*, esse finat.

Degenerem *Germanorum* virtutem *Georgius Sabinus Poeta*, & ipse *Germanus*, hoc carmine notavit:
Quo tua bellatrix abii Germania virtus,
Diffimili nostro tempore facta tui?
Vindeliciis olim pepulisti finibus Humos,
Imperium magno cum sub Othone fuit.
Ad Solymas arces, vultricia signa tulisti,
Sceperiger Imperii cum Fridericus erat.
Non procul a Tanai ducentes agmina Turce,
Danubii ferro depopulantur agros:
In tua grassatur terrarum visceres a predo,
Ausa nec hostiles es cobidere manus.
Te quibus ostentas, nunc utere granibus hastis,
Et quibus in circo ludicra bella geris:
His animo a piis hostilibus asserere genes,
Si quid in audaci pectore Martis habes.
Ab! pudeat Scythicis egressum finibus hostem,
Militia nobis præripuisse decus.
Mollia dum sequimur nos desidis oria vicia,
Apera bellator prelia Turca facit.
Dum cane venamur lepore, aut culpide damas
Figimus, ille suo milite regna capis.
Denique nos tantum sine sanguine ludamus armis:
Ille gerit fortis serria bella manu.
At generosa tuis Germania consule rebus,
Coge pharetratos vertere terga Getas.
Ipse tuas urbes & faucibus eripe leti,
Et vetus imperii Marte tuere decus.
Si securi mali non prosfigaveris hostem,
Tristitia crudeli vulnere a clade feres.
Joannes Luthicus secundus *Germanorum* militum ebtiofam vecordiam ita perstringit.
Pudor Deorum, opprobriumque seculi,
Pestis luesque militaris ordinis.
Qui percitis furor mentis ebria,
Licentiaque perditorum temporum,
Abominandis invaluit vestibus.
Fas omne sumpunt, avium Rempublicam!
Hæc dira imago! hæc barbarum spectaculum!
Germani Cæsares. *Quære Cæsar in Littera C.*

* Gesticulatio.

DEFINITIO, ET ETYMOLOGIA.

Gesticulatio ὀρχησμός, μίμνη, Græcè, est saltatio, sive actus gesticulandi. Est autem gesticulatio, corporis gestu oblectare. Unde & gesticulatio carmina dixit *Suet. in Nerone*, pro eo quod est ad numeros carminum saltare, & ad illius modulos aptare corpus.

A POPHTHEGMATA.

CHILON dicere solebat, inter loquendum non esse movendâ manus: id enim esse vecordium. *Laert. lib. 1. c. 4.*
MESONAX histriones ac gesticulatores appellare solebat *ἀπορροφῶν*, quod manibus saperent, non lingua. *Otera* autem choræ genus, quo graves historie circa vocem vel recitantes, vel tibicinis, solo corporis gestu sic representantur, ut spectatores res prope plus intelligerent ex saltatione, quam si quis recitasset. *Erasm. lib. 8. apoph.*
POLEMON Sophista, histrionem *Tragediarum*, qui in Olympiis, *O Jupiter!* pronuciaret, offensa terra; *O terra!* manu in cælum projecta: submovit à præmiis (præsidebat enim eci certamini) dicens, Hæc manu commisit ololæcismum. *Ex Philostrato.*
DOMITIUS Afer *Manlium Suram* multum in agendo discursantem, manus jactantem, totam dejectum ac reponentem, non agere dixit, sed fatagere. Actio enim oratoris est. *Satagie* autem, qui frustra mirèque conatur. *Erasm. lib. 6. apoph.*
MARCUS CALLEDIUS Gallum accusavit, *M. Tullio* defendente: quumque accusator affirmaret, testibus, chiographis, quaestionibus probaturum, sibi à reo fuisse preparatum venenum. *Fff 2 num.*

A Lubecensem, Coloniensem, Brunsvicensem & Borussicum. Circuli, *Les cercles en Kreysen de l'Empire*, sunt x. Franconius, Bavaricus, Austriacus, Suevius, Rhenensis, Electoralis, VVestphaliae, Saxoniae Superioris, Saxoniae Inferioris, ac denique Burgundicus. Curia sive Tribunal Forensis litium decidendarum in Imperio, est *Spra* Nemetum, in ripa Gallica. Titulus Imperatoris, ex quo res ad domum Austriacam delata est, sic ferè concepitur. *Dei gratia electus Romanorum Imp. semper Augustus, ac Germaniar, Hungariae, Bohemiae, Croatiae, Slavoniae Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, & VVitembergae, &c. Comes Tirolis, &c.*

Danubius, omnium Europae fluminum maximus, inter lacum Constantiensem & Nicri fontes haud procul Schaffhusia in Hereynia oritur, decurritque per Sveviam & Aemaniam, ubi est Ulma, itemque per Bavariam, Austriam, Hungariam, ac sumpto litri nomine, mergitur Ponto Euxino, *Mer Major, ou Mer noire*, quinque oltis: Influunt in ipsum amnes lx. quorum praecipui, ex parte dextera, Lechus, ad quem Augusta Vindelicorum, *Augsburch*. Iera, ad quam **B** Frisinga, urbs Episcopalis. *Enus, le Tn*, qui Aniponti nomen dedit, *Tspruch*, urbi Metropolitanæ, cujus iustriae gurgae sunt, Tridentina, Passianensis, Vienna Austriae, Gurca, Brixia, Frisinga, Secovia, & Chyema. Recipit autem Oenus Saltzam, ad quem sita est Saltzburgum, dicta quondam Junavia, sedes Archiepiscopalis. Anilam, *Enz*, qui Bavaros à Pannoniis separat. Tum Arabonem, *Rab*, & novissimos amnes Dravum Savumque. Deinde Moravam & Jeterum. Sinistra ripa accipit Alemonem, ad quem Eichstadium, Regionem ad quem Ratispona, & ex Carpatho monte decurrentes, *Tejam*, sive Tibiscum, & *Markam*, qui iuncti Danubio miscentur.

Austriæ caput est Vienna, ad Danubii ripam sinistram. Austrum versus eia dicitur Stiria Ducatus, inter Muer & Miez amnes, qui in Dravum influunt. Est & Ducatus Carinthia inter Muer & Dravum, cujus incolæ Trumosi. Est denique Carinaria, hisce omnibus Australior.

Hungaria partem tenet veteris Pannoniæ, quæ tota Cissadubiana Jacygumque fuit, & *Daciae*, quæ fuit Transdubiana. Est autem Hungaria Turcorum Imperio proxima, qui in ea quidem occupatur Belgradum, Anno 1420. Strigonium, & Valponem, anno 1543. Quinque Ecclesias, anno 1543. Budanum, anno 1526. Albam Regalem, 1543. Sindidumum, anno 1420. reliqua pars adjecta Principum Catholicorum opibus, hostilium vim adhuc fortiter sustinet. Nam Calvinistæ ab Ecclesie defensione sunt alienissimi. Daciam hodie vocamus Transilvaniam, vel *Sibembergiam*, quasi dicas, Septem castris, à septem urbibus, quarum primaria est Cibinum, *Hermanstas*. Eam mediam interfectat Marius fluvius: Possidetur autem à Gabriele Bethlem.

Silesiæ amnis praecipuus est Odera, qui & Viadrus dicitur, urbs, *Uratislavia, Preslavu*. Infra eam est Moravia, de qua dixi, urbs praecipua *Olmutz*. Ortum versus sequitur Polonia, cujus pars major sive Germanica cis Vistulam sita est; minor sive Sarmatica trans amnem. Flumina in Vistulam decurrunt ex parte Germanica, *Pileza*, ad quam sita est Petricovia, *Pioter Kovv*, tribunal Regni unum, ex ripa verò Sarmatica fuit *Buck*, cui adhaeret *Kaminietz*. Urbs minoris Poloniae praecipua est Lublinum, sedes altera Tribunalis. Majoris verò Poloniae urbes sunt Cracovia, Sandomiria, Poinadnia, & Varavia.

Prussia, *la Prusse*, in Regiam Ducalem dividitur: fuitque olim utraque Equitum Teutonorum. In illa sunt, Marienburgum, Tomnia, Culma, Varmia, Gedamum, *Dantzok*; in hac quam à Rege Poloniae in feudum tenet Georgius Guilelmus Elector Brandeburgicus, sunt Elbinga & Mons Regalis, *Kuningsberg*, Emporia litis nota. In Litore huius tractus colligitur Electrum. In Livonia sunt Riga & Revalla. In Curlandia *Memel, & VVindair*. In Lithuania, Vilna. In Podolia, quæ se ad Pontum usque Euxinum porrigit, est Kiovia. In Russia est Moscova, magni Ducis Aula & Tribunal.

Italia Alpibus separatur à Gallia & Germania, cætera cingitur mari Ligustico, Tyrrheno, Siculo Adriatico. Mons Apenninus medio ejus dorso incumbit, pertingens inde à Liguria usque ad mare Siculum, occupansque quartam ferè Italiae partem. Amnes nobilissimi sunt, Padus qui & Eridanus, *le Po*, Athesis, Italis *Adeje*, Germanis *Ecb*, Arnus, Tiberis. Padus recipit ex Alpibus Duriam, Ticinum, Abduam, Ollium, & Varavia. Parte altera ex Apennino, Granam,

Tenerum qui *Stura*, Bormium, Serajam, Gabelum, Trebiam & Rhenum, qui fluit per Bononiam. Vix autem duæ tertiae partes Italiae habent flumen navigabile. Tiberis recipit Clanum *Cliani*, Narem *Nera*, Anienem *Teverone*. Post Tiberim sequuntur Liris, nunc *Garigliano*, Volturnus, Silurus, Sybaris, quem nunc vocant, *Cotico*. Inde pergentibus ad Mare superius occurrunt, Aufidus, *Lovanto*, Horatii versibus & clade Romanorum adversus Aldrubalem clausa: postea Aternus, *Pofcara*, Metaurus, *Mevo*, cujus in ripa Aldrubal Annibalus frater caesus fuit. Lacus in Transpadana regione sunt, Urbanus, *Lago Major*, qui Ticinum recipit, *Cerelius, Lago di Lugano*, *Larius, di Como*, qui recipit Abduam, Sabinus, *Lago d'Isco*, qui Ollium transmittit, Benacus, *Lago di Garda*, per quem fluit Mincius. In Hetruria, Perusinus, qui & Trasimene, & Ulfinus.

In fronte Italiae est Pedemontium, in quo Augusta Taurinorum, *Turin*, Augusta Praetoria, *Osia Saluta*. Monasteratus habet Albam Pompejam, Liguriam, Genuam. In Lombardia praecipus tenet Ducatus Mediolanensis: supra eum sunt Rhaeti; quorum urbs Curia, *Coyre*, & ad Abduam Vultureni, quos quondam tenebant nuper Hispani, extructa ante aliquot annos arx *Fuences*, & occupata Clavenna, ope & armis Christianissimi Regis Ludovici XIII. in primam libertatem restituti sunt, hac lege, ut sola fides Catholica illic obtineat. Parte altera versus mare Adriaticum est Forum Julii, in quo Aquileja; est Istria, in qua Iustinopolis, est Carniola, in qua Labatus: est Tirolensis Comitatus. Est Marchia Tarvina: Sunt Verona, Vicentia, Patavium, Venetia, Brixia, Mantua, & cis Padum Parma. Romandiola ipsi est Pontificum cum Ferraria, ex donatione Pipini & Caroli Magni, Regum Francorum. Hic fluit Exarchatus Ravennensis, sive Flaminia. Venerorum Resp. imprimis potens est. Possidet ea Corcyram in ipso Sinu aditu sitam. Tum vicinas Peloponneso, Cephaleniam, Zacinthum, & Nerigum: inque Aegeo Zaram, & Cretam. Sequitur postea Magnus Ducatus Hetruriae, *la Toscana*, in quo ad Arnum flumen Pisa, Luca, Florentia: Et in mari Insulae Iuxa, cujus urbs Cosmopolis condita est à Cosimo Medico. Tum Tractus Senensis, Perusinus, Orivetanus, Picenus, Marchia Anconitana, Ducatus Spoletinus. Post hæc occurrit, Latium, *Campagne de Rome*, in quo Roma, sedes Pontificis M. qui nunc **C** Urbana VIII. & vicina Romæ Ostia, Praeneste, *Pilastriana*, Tibur, *Tivoli*, Alba. Mons Cæcubus est in sino Cajetano. Campania, *Terra di Lavoro*, habet Capuam, & versus mare Puteolos & Bajas, ubi veterum structurarum monumenta & deliciarum reliquiae spectantur. In regno Neapolitano est Neapolis. Montes sunt Velsivus, *le mont de Somma*, Mafficus, Falernus, *Montaragone*. In Apruto sunt aquila, Sulmo, Lancianum, Otona. In Calabria, Policastrum & Regium. In Apulia Daunia, *Apulia Plana*, Andululum, Manfredonia. In Peucezia Barum; à quo regio Barensis nomen traxit, Polinium, Tanum, Venusium. In Salentinis sunt Hydrus, *Otranto*, Callipolis, Brundisium.

Insulae circa Italiam sunt Corsica Genuensium, Sardinia & Sicilia Regis Hispaniarum; minores studio omisso, Galinarianam, Georgonem, Capariam, Palmoriolam oppositam Plumbino, Ilichiam, Prochyten, Capreas, sedes Tiberii obliquoque libidinibus decantatas. Miletæ ad Africam relictur.

Situa Carinthia versus Orientem obijcitur. Habet amnes: **H** Stram, Muram, Dravum: Urbes, Burgam, Grazium, Marchburgum. Slavonia, Illyrici veteris pars est, sita magna sui parte, Savum inter & Dravum. Croatia, Hungariae vicina est. Liburnia vicinior est sinui Adriatico: eamque sequitur Austrum versus, Dalmatia, in qua sunt Sura, Sebennicum, cum urbe Spalato, cujus Episcopus M. Antonius de Dominis ad Ecclesiam Catholicam, à qua recesserat, reversus est, ac nuper Romæ extinctus. Habet eadem Dalmatia Stridonem, patriam B. Hieronymi. Boïna ad amnem jacet sui nominis. Servia est veterum Mœcia superior, affinis Macedoniæ ex parte sui Orientali. Vvalachia Serviae Raicraeque obijcitur ab Oriente: Annem habet Alutam, qui se in Danubium praecipitat supra Nicopolim. Moldavia & Podolia tenentur à Poloniae Rege contra Turcam.

Romana est ipsissima Thracia, habetque ad Bosphorum Constantinopolim, sedem Imperii Orientalis, quæ antea Byzantium dicta fuit, nunc vocatur *Stamboli*. Est quæ eadem vocata fuit nova Romana, idcirco regio vicina vocatur Romaniaa. Urbes in Romana præter Byzantium sunt, Pera, Nicopolis

Apollis ad Nesium flumen, Philippopolis ad Hebrum, Adriano-polis, Trajanopolis, Selymbria in litore Propontidis, Bulcaria in extrema Europa inter Hamum & Danubium sita est. Tauricum Cherfontium, quæ *Gazaria* dicitur, insident Tartari Precepones, subacti nunc à Turca. In Graecia primò occurrit trans Danubii decurrentis ripam dexteram, Macedonia, tum Thessalia, inde Achaja, tum Boeotia, ac denique Peloponnetus. In Bœria sitæ sunt Thebe, & Thepila. Ad mare Jonium sitæ sunt, Epirus, *l'Albanie*, Acarnania, *Acarnanie*, & *Ætolia*. Montes decantantissimi sunt, Athos *Monte Santo*, Olympus, Pelion, Pindus, Othrys, in Thessalia, Ceraunii in Epiro: Parnassus, Helicon, Hymetus, in Achaja. Flumina, Strymon, Alyacmon, Peneus, Sperchius, Achelous, Aiopus. Urbes, Thessalonica, Philippi, Amphipolis, Pharfalis, alique. Promontorium nobile Achium, ad quod commissa Pugna Actica. Sinus sunt Acarnanicus, ad quem Olpæ, nunc *Soppote*, Corinthiacus, *Golpo di Lepanto*, cui adhaeret Neupactus, Saronicus, *Golpo di Enzia*, Thermaicus, *Golpo di Thessalonica*. Insulae in Jonio, Corcyra, Corfu, Nerigus, Cephalenia, Naxos, Ithaca, Zazintus, inque *Ægeos, l'Archipelago*, Creta cetera quomdam Urbibus clata, cum labyrintho. Postea Eubœa, quæ Europæ disjungitur à Boeotia. In *Ægeos* sunt Cyclades, quarum notissima Delos & Chios, Sporades, in quibus Icaria, Samos, Pathmos, Claros, Andros, atque aliae.

Peloponnesus, *la Morze*, Isthmo adhaeret continenti: in ea fuere populi Corinthii, Sicyonii, Elei, Messenii, Lacones, Argivi, & in medio istorum Arcades. Flumina, Eleorum, Peneus, ad quem Pila Olympica, & Alpheus. Messeniorum Panisus, Lacedaemoniorum Eurotas, ad quem Sparta sive Lacedaemon, Argivorum Inachus, ad quem Mycenæ, Montes Pholoe, Stympalus, Naechus.

IV. Africam veterum nonnulli Nilo ab Asia disjunctæ; nos Sinu Arabico. Est ergo Africa nobis Peninsula, cujus Isthmus est inter Mare Mediterraneum & Sinum Arabicum: extendit autem se utrimque trans Tropicos, maxima sui parte subiecta solis ardoribus, sicca, arenosa, serpentina usque adeo scatenis, ut alibi deserta sit, alibi non nisi ab ocreatis agricolis proficisci possit. Quæ trans Equatorem sita sunt, non describuntur à Graecis aut Romanis scriptoribus. Est autem in ea sitam ab Isthmo Aegyptus, inde Marmarica, & Cyrenaica, quæ & Pentapolis dicitur; tum Byzantium, & Africa sive Libia proprie dicta: adhaec Numidia, ac denique Mauritania, & quidem duplex Tingitana & Caesiensis. Aegyptus, Nili oltis continetur, quorum extrema sunt, Orientem versus, Pelusiacum, ubi Damiatæ, versus Occasum, Canopicum, ubi Alexandria & Pharus, loca Francorum Regum expeditionibus clara. Reliquam Africæ latius usque ad Fretum Gaditanum vocat vulgè Barbariam: suntque in ea emporia, Tripolis, Africa, Tunis, Goleta vicina Carthaginis ruinis, Hippona, *Bona*, Algerium, procul à Freto, in sinu, sita est arx *Penon de Veliz*, Gothorum vel Saraceno- rum opus.

Tingitana Austrum versus Atlante monte eminentissimo terminatur, versus ortum Malva fluvio separatur à Provincia Caesiensis, versus Septentrionem est mare Mediterraneum, ad Occasum Oceanus Atlanticus. In ea sunt montes Abyle & Heptadephi. Regna hodie Fessæ & Marocci. Fessanum regnum habet Provincias septem. 1. est Tremizen quæ nunc Savia, in qua urbes olim xv. hodie memorentur Oranum ad litus, Tremezen, Anafa, Mancora, Rabatum, Menzala, Nuclehe, Adendum, Teggeles, Madaravanium, Dazia, Azafia. 2. Fessa, in qua urbes, Sala, Mequines, Fessa, quam triubem merito dixerit; constat enim oppido veteri, novo, & medio. 3. Algaretta, in qua Laracha, Alcizara, Atzil. 4. Habata, in qua Ezagena, Benitendia, Amergo, Tenzorum, Agula, Bezatum, Tetuana, Tingio, & Ceuta, quæ veterum Septa est. 5. Errifana, in qua Beatiss, Vellezum, Hillelezum, Tagaza, Geba, & Megima. 6. Garetia juncta regio Tremezen, habetque oppida, Melilla, quæ Prolegmae vocatur Rysladrum, Calcaam, Teamoam, & Megeum. 7. Est Chauli, vicina Numidia, in qua Teuretum, Dudubum, Tezara, Ainelgininum, Mehedja, Umeginnabe, & Carclivum.

Marocum creditur esse Bochi Regia, sunt qui malint esse Bocabium Himerum: affidet autem Tenfito fluminis, quod Nubienis Geographus vocat Tanfith: habuit urbs ipsa quondam c. millia ædificiorum, portus xv. absque tunc procul ab Agmeti angustis, per quas ad Lampunias Iolitudines itur. Provincie illi subiectæ sunt septem, inter quas Ducala, & Tedela.

Cæsarensis Mauritania est Sallustii Numidia: sed post conditam Juliam Cæsaream, iuncta est Mauritania: clauditur verus ortum Ampfiga flumine, nomenque habet ab urbe prima

ria, quam hodie vocant, *Alger*. Fuit autem Numida Masaniffa **E** Regis nomine celebris: urbes habuit, Juliam, de qua jam dixi, Arfenariam, Ruicibar, Rufibarim, Saldas.

In Africa sive Libya proprie dicta fuere. Hyppo Regius, Aphrodisium, Utica, Carthago, Tunis, Maxula. Sybes duæ, major minorque: Amnes Rubricatus, Bagrada, Triton.

Bizantium Libophœnicis primò coluere, estque Africa ea pars, in qua duæ illæ sunt Syrtis: urbs primaria Hadrymetus, ubi quorum praecipua sunt Arfinoe & Berenice. Ceterum confusus veterum limitibus, at quoque Arabum Malumerum imperio, omnia ista nunc sub sunt Regi Tunetano, qui ditionem istâ in 5. provincias distinxit. 1. Est Constantina, in qua urbes novem, Collobetis, Ruicicada, Taccacia, Hippo, Bierta, Constantina, Milia, Tifeta, & Tebeta. 2. Tunetana, in qua urbes 14. Urica, quam Itali hodie vocant Porto Farina, Carthago, Cunes, Camarti a, Abdirana, Nebilis, Hamametha, Culpea, Heraclia, Silgul, Monasterium, Tabula, Aphrodisium, Ruspina. 3. Tripolitana, continet Menigem intulam, quæ Lothophagitis, nunc *Gerbo*: adhaec, Zoroatom, Lepidem, ipsamque Tripolim Asiaticorum coloniam. 4. est Zeben, ad quem F. teriora Africa Numidiaque pertinent. In hac est mons Atlas, qui ex Marmarica ortus, se in occasum late spargit, ac iuxta fauces Sufi amnis, qui Messiam tergemina urbem aluit, in Oceanum se fundit Atlanticum.

Prope Marocum est Promontorium Cantin, & in Oceano Insulae Madetæ, & magis Australes, Insulae Canariæ. Sequitur postea Regnum Gualtæ, cum Promontorium Albo, *Cabo Blanco*: cui Austrum versus obijcitur Promontorium Viride, *Cabo Verde*, à quo vicinæ insulae vocantur Virides, *Isles de Cabo Verde*. Decimo ab Equatore gradu occurrit Promontorium, *Serra Lioma*, ubi litus in Orientem curvat, habetque regnum Guinæ austriferum. Sub Equatore est Insula S. Thomæ, qui supra infraque adjacent insulae Principis, *Isola del Principe*, Anni Boni, *de Anno bono*, ubi iam litus ad gradum usque xxxv. in Austrum porrigitur: quo in tractu est Regnum Congo, vel Nanicongo, & Regum Angola: tum Promontorium Bone Spei, *le Cap de bonne Esperance*. Unde se iterum litus in ortum æstivum curvat extenditque etiam trans Equatorem usque ad Promontorium Aromata, quod vulgè vocat *Cabo de Guardafu*, & ostium sinus Arabici. In continenti sunt **M** G motopa, Mozambica, & ad Sinum Arabicum, Adel, cum Insula Zocotora, aloe optimi feracissima, quam Ptolemæus vocat Dioscoridum. Insula nobilis Madagascar, sive D. Laurentii à Tropico Capricorni 12. usque ad gradum ab Equatore porrigitur. Interitis in Africa tant, Biledulgerid, Nubia, & Regnum Abyssinorum, potentissimum. Sunt autem Regis ibi ferè tituli: Supremus meorum regnorum, à Deo nunc delectus, columna fidei, ortus ex stirpe Juda, filius David, filius Salomon, filius columnæ Sion, filius ex semine Jacob, filius manus Mariae, filius Nahu secundum carnem, filius SS. Petri & Pauli secundum gratiam, Imp. superioris & inferioris Aethiopiae, & amplissimorum Regnorum, jurisdictionum, & terrarum, Rex Goæ, Caffares, Angolæ, Bam, Baligaza, Adox, Vanguæ, Royama, ubi Nili fontes sunt, Amara, Baguamodri, Amber, Vanguæ, Tigremahon, Sabajus, quæ patria est Regine Sabæ, Barguci, & dominus usque in Nubiam, quæ in Aegyptum exnagasti, & dominus usque in Nubiam, Melucha, qui Mauritaniae finit, Ampaga qui Numidiam, Nilus, insulam faciens Meroen, quæ nunc dicitur *Gueguere*, & Niger. Ad Nilum fuit Memphis, nunc est Cairus, cui vicina Pyramides. Lacus sunt H Zaire & Borreo. Montes praecipui, Heptadephi, Abyle, Arlas, Lunæ. Porro Arlas sic per Africam dicitur, sicut per Asiam Taurus, per Europam Alpes. Deserta Africae sunt, *Tegazza*, *Barcha*, *Eljocar*, *Henr*. Promontoria, si à Gadibus proficiscamur, *Cantim*, quod Ampelufiam vocat Mela, *Dalgner*, *S. Maria*, *Blanco*, *Verde*, quod est veterum Hesperionkeras, *Roxo*, *Vorça*, *de las Palmas*, *de las Baxas*, *de tres puntas*, *de S. Paul*, *de saint Benoist*, *de Lopes Consalves*, *de Primo*, *de Lerdo Arca*, *Negro*, *Cenertan*, *de Bonna Esperanza*, *de Correntes*, *de Guardafu*.

Totus verò tractus Aegypti, qui ad Sinum Erythraeum extenditur, olim tributus fuit Aethiæ, nunc pertinet ad Africam. In eo tractu hoc est memorabile, quod nullum flumen inde efflueret in mare rubrum. Ipsum illud mare hodie vocat *Ex Mar Rosso*: Arabibus, *Calcem*: Hebraeis, *Jam Sup*. Scatit autem insulis, & cæcis vadis. Fretum sive ostium sinus vocat hodie Babel, Mandel. Merces Africanæ sunt ebur, aurum, dactyli, coria caprina, bubula, aliaque: adhaec Zibetum, Plittaci, Simia, Elephantes.

A. V. Asiam ab Europa dividunt Tanais fluvius, Don. Maotis Paulus, Mar del Zabache, Bosphorus Cimmericus, Bocca di S. Joan. Pontus Euxinus, Mar Maggiore, vel Mar Negro. Bosphorus Thracicus, Stretto de Constantinopoli. Propontis, Mar di Marmara. Hellespontus, Bras di S. George, vel Desfroit de Chasteaux. Mare Egeum, Arcipelago, & Mare Syriacum. Ab Africa Isthmus, & Sinus Arabicus. Cetera clauduntur Mari Arabico, Oceano Indico, Eoo, & Sarmatico. Una autem Asia sua magnitudine aequat Europam & Africam simul junctas. Dividitur autem ea recte a nobis in partes septem. i. Habebit ditionem Turcarum. ii. Moschi ditionem Asiaticam. iii. Terras Magni Tartarorum Chamii. iv. Persiarum Dominum. v. Indiam utramque. vi. Sinas. vii. Insulas Eoas.

Turcarum Imperio nunc praesert Sultanus Amurathes, post Sultanum Osmam, & Sultanum Mustapham. Ejus in Asia partes sunt istae, Natolia, quae est Asia minor, Syria, Arabica, cum Insulis ad Asiam pertinentibus, Tenedo, Icaria, Chio, Carpatho, Rhodo, Cypro. Hicce omnibus in Asia praesunt xxx. Belegerbegi, nimirum Natoliae, qui praefectus est undecim Provincias Caramanicae, qui septem: Sinas, Tocati, Dulgarid, Alepi, qui subiectas habet, vii. Praefecturas: Cham sive Damalci, qui decem: Tripolis, qui v. Maras Diaberch, Bagdat quae est Babylonia, qui 18. Balas ad ostium Tigris, Carman, Aden, seu Gemen quae est in Arabia Felice; habetque sibi subiectas praefecturas v. Giebetz quae est in Cypro, Secherzul, quae est in Assyria: Unam, in sinibus Persiarum, praefectus 13. Provincias: Arzerum in Armenia majore, qui iii. Tiflu, Tichildit, qui ix. Sochum, Cars, Temircapi, Batin in sinibus Georgianorum: Sitvam seu Media: Fassa in Mangrelia, Revan, & Somachia. Navalia Turcae quatuor in universum sunt. Unum in Pera, pro urbe Constantinopolitana. Secundum Callipoli, pro Ponto Euxino. Tertium in Zues, pro sinu Arabico. Quartum in Balseram, ad tendendum sinum Persicum.

Mare Caspium, de Sala, vel Bacin, in hac parte est, quod falso crederent Veteres sinum esse Oceani Septentrionalis, undique enim terris clauditur: exonerat se in Iliud ab Oceano Atraxes, a Septentrione Rha, ab Ortu Jaxartes & Oxus, ab Austro Cyrus. Amnes in pontum Euxinum influentes sunt Thermodon, Iris, Ponti, Halyz: Galata, Barthenius, & Sangarus: Bithynia, Rhindacus. In Aegaeum influunt ex Phrygia, Simois & Scamander. Ex Lydia, Caycus & Hermus. Caystrus & Meander ex Caria. Xanthus ex Lycia. Cataractes ex Pamphylia, sive Caramania. Cydnus ex Cilicia, qui Tharsum, Pauli Apostoli patriam, praeterlabitur. Orontes ex Syria, cui adhaeret Antiochia. Jordanes ex Palaestina. Lacus ingens Asphaltites, in qua se effudit Jordanes: Hic ex Libano duobus capitibus oriens, Jor, & Dan, per Samachonitem lacum & mare Tiberiades se exonerat in eum quem dixi Asphaltitem lacum vel Mare mortuum. Urbes Asiae praecipuae nunc sunt, Theodosia Casia, & Trapezus Trebizonda. Fuerunt quondam Amalut, Prusa, Chalcedon, Abydus, Troja, Smyrna, Colophon, Ephesus, Miletus, Patara, Tarsus, Antiochia, Tripolis, Berytus, Tyrus, Sidon, Joppe, Iaffa, Alcalon, Azotus, Gaza, Damascus, Hierotolyma, quam Aelius Adrianus a se Aeliam vocari voluit. Montes Phrygiae Cimon & Ida, cujus pars Gargarata: Lydia Siphylus, Caria Cadmus. Sunt etiam in hac Asiae parte Taurus & Antitaurus, itemque Libanus & Antilibanus. In Cypro sunt urbes famose, Salamis, quae nunc Famaugusta, Amathus, Paphus, & Nicofia.

Arabia triplex est: Petraea, in qua Petra oppidum; Deserta. inter Aegyptum & Petraeam; Felix, inter Mare Erythraeum & Persicum. In Deserta sunt montes Sina & Horeb, ubi Deus Mosi tabulas legis dedit.

Populi confines, Moabites, Idumaei, Judaei, Galilaei, Samaritanum, Tituli Magni Turcarum Imperati. hi sunt. Imperator .... Filius .... semper victor. Ego, qui per infinitas gratias Omnipotentis, & abundantiam miraculorum Principis Prophetarum, sum Imp. Augustorum Imperatorum, distributor coronarum inter maximos terrae Principes, minister duarum sacratissimarum & augustissimarum urbium & pulcherrimarum totius orbis Meccae & Medinae, Protector sanctae Hierusalem, Dominus maxime partis Europae, Asiae & Africae, victorici nostro esse parte, scilicet regionum & regnorum Graeciae, Themiav, Bosnia, Segeti, Natoliae, Caramaniae, Aegypti, omnique terrae Parthorum, Curdorum, & Georgianorum, portae ferri, regionisque Principis parvorum Tartarorum, Cyprum, Diaberquir, Alepi, Ersejum, Damalci, Babylonis, Barzate, Arabiarum, Abech, Tunis, Tripolis, Barbariae, & plurimarum aliarum regionum, insularum, fretorum, portuum, populorum, familia-

rum, generationum, & infinitarum myriadam praestantissimo. Eorum milium, qui sub nostro obsequio requiescunt, & sub mea iustitia, qui sum Imperator. *** Filius Imperatoris *** Imperatoris Mahomet, Imperatoris ***. Imperatoris *** & Imperatoris *** gratia Dei, refugium praecipuum Principum Mundi, & asilium honoratissimum Imperatorum.

Magnus Moscorum sive Russorum Dux, praeter ea quae in Europa tenet, ingentes habet regiones in Asia, confines Tartaris, ut sunt Pezorum, Condora, Permia, Davina, Obdora, usque ad Volgam flumen. Tiuli Duci hi sunt. .... Gratia Dei Imp. & Dominator totius Russiae, magni Ducatus Volodimirae, Moscoviae, Novogrod, magnae Pskoviae, Smolenskae, Thueriae, Ingariae, Permae, VVithakiae, Bulgariae, &c. Dominator & magnus Princeps Novogrod regionis inferioris, Czernigol, Retzan, VVolochdae, Bloviae, Bielloy, Rostoviae, Jarosloviae, Polozckiae, Udor, Obdora, Condimiae, &c.

Persicum Imperium transmissio Euphrate sequitur, estque proximum ei Mare Caspium, quod undique terris clauditur. Terminus Persiarum Imperii est Indus amnis. Sunt autem in eo Media, Assyria, Susana, Mesopotamia, Peris, Parthia, Hircania, Margiana, Bactriana, Paropamisus, Aria, Drangiana, Eudrosia, & Caramania. Flumina, Euphrates, Aris, Drangiana, F Armenia orti diversis fontibus, postea junguntur, effunduntque se in mare Persicum sive R ubrum. Mons Taurus variis nominibus pro locorum situ appellatur per totam Asiam, Imaus, Emodus, Paropamisus, Urbs in Sinu Persico memorabilis, est Ormus, quam superiore an. qui erat 1623. eripuit Persia Hispano.

Tartari Septentrionalia Asiae tenent a Maotide usque ad Oceanum Eoium, neque est ullius in toto orbe majus latitudoque Imp. Tartaria Deserta multas hordas habet. Zagatai est Scythia intra Imaum, nomine a Sogdianis petito. Catai regnum caelo, soloque beatissimum. Tangu est Scythia extra Imaum, cum Serrica regione vicina Sinensibus. Urbes praecipuae sunt, Combalum, Samarcanda, Caidus. Cassa, quae est in Tartaria Praeponensis, est veterum Theodosia. Quinta urbes totius orbis maximam solus memorat Paulus Venetus, qui de ea stupenda narrat, fidemque excedentia. Pertinent autem ad Septentrionalem Tartariam Samoiti, oppositi fretu Vveygaz. Flumina praecipua sunt, Pulischinis, Coromora, Quianu, & Viam, quorum istum ajunt latissimum esse & profundissimum.

Judiam Ganges medium fecit, quo fit, ut pars ejus Persis vicina, sive occidua, vocetur India intra Gangem, altera vero, extra Gangem. Illam hodie appellant Indofiam: suntque in ea Cambaja, Bijnagar, in qua urbs Gao, Calicut, Narsing, cum Insulis Ceilon, & Maldivis, quarum numerus ignoratur. In Transgangeana sunt, Bengala, Pegu, & ingens Promontorium, in quo Malacca. Eidem accensetur quoque Sumata insula, quam Plinius & Ptolemus vocant Taprobanam; describuntque exactius, quam nobis haec tenent Innotuit. Merces Indiae sunt aurum, ferum, gemmae, uniones, aromata, ut pipper, caryophilli, nucus myrriticae, cinnamomum, rhabarbarum, aliaque.

Sinarum regnum in Zona temperata situm est, terminaturque Mari Eoo, India, & Tartaria, a qua per spatium cccc. leucarum, ubi natura montium monumentum non dedit, muro discluditur, humana industria extructo. Regio amplissima est. Provincia in ea cl. Metropoles cccxxv. Caesella majora mcliv. Municipia ccccxx. Villarum pagorumque numerus innumerus. Incolatum summa excrevit ad lxx. myriadas. Urbes praecipuae sunt, Pankin & Nanquin. Cives ibi & per omne regnum ingeniosi atque industriosi: Typographias, Tormenta bellica, usum pulveris sulphurei, aliaque artes habuerunt ante nos.

Insulae Maris Eoi sunt, Java Major, Borneo, ferax aromatum, Ceilam, Moluccae quinque, Ternate, Tidore, Mutur, Machiam, & Bachiam, occupatae a Batavis, qui etiam possident Amboynam & Bantam. Luconiam, Philippinas, & Japoniam partem tenet Hispaniarum Rex. Abundat autem Japon argenteae caeterae insulae gemmis, unionibus, aromatisibus.

VI. Superest spectanda America, inter Mare del Zur & del Nort interjecta. Eam dubia perinde suspicione, postea accuratior Christophoti Columbi, Correlli, Valboze, Pizari, Americi Vesputii, & Ferdinandi Magellani inspectione cognitam describitur, ob ingentem amplitudinem statim Novum orbem vocare: inventa est autem anno mccccxxviii. regnante in Hispania Ferdinando Aragonum Rege. Dividiturque in Septentrionalem & Australem, quas partes connectit Isthmus Dariensis. In illa sunt Eftotlandia, Terra Laboratoris, Canada, nova Francia, Norumbega, Virginia, Florida, Jucatan, Nicara-

agua, Nova Hispania, California & Quivira. Interius Nova Grenada, & Nova Hispania. In hac insula, Castella, Aurea, Ploppiana, Peruvia, Chili, Chica, & Brasilia. Peruvia sub Carolo V. detecta est an. md. xxx. Brasiliam commendant portus Fernamboci, & Torres Sandos, proventu sacari nobilibus, quorum hunc Batavi quum an. mdc. xxv. occupassent, deiecerunt iterum coacti sunt. Amnes praecipui sunt, Paragnian, fluens per Novam Franciam. Meragion, qui idem vocatur fluvius Amazonum, per Meridionalem Americam labens. Fluvius Argenteus, Rio De la plata. Hi omnes exonerant se in Mare del Nort. In oppositum vero mare sive Pacificum, quod vocant Del Zur, nullus (quod mirum est) eximius amnis labitur: tantum inter Californiam & Novam Granadam Caramara fluvius se injicit in Sinum Vermilium. Urbes in America praecipuae sunt, Cusco, Mexico, Quinto, Havano, Nomare de Dios: Insulae in sinu Mexicano sunt, Cuba, Hispaniola, quae & S. Dominici insula vocatur, Jamaica, quae S. Jacobi dicitur, S. Joannis, quum Boraques nominant, Margarita, quibus praetextur ea quae vocantur Antillas vel Caracanae insulae, quae omnes Hispano subiectae sunt. Ulterius ortum versus in patente Oceano ad gradum latitudinis vi. viii. sunt Azores, seu Flandriae, ad quarum meridianum axis magnetica recta in Septentrionem fertur. Merces Americanae sunt Argentum, Coria, Sal, Conciviglia, Gemmae, Uniones.

Nunc terris peragratis, aperienda quoque sunt Maria: est enim homo animal amphibium, & non minus mari praestit quam terrae: sed illi ob hanc. Maria igitur partem terras subeunt, partim circumlunant: illud ubi fit, Sinus est; hoc Insula. Mare autem quodvis terras subiens, vocari potest Mediterraneum, sicut est; quod vero ambit, vocatur Oceanus: Mediterraneum nomen singulariter illi Sinui adhaesit, quod pro fretum Herculeum immisitum, Europae, Africae, atque Asiae oras non tantum tangit, fed etiam terminat. Id Graeci Latinique Interius vocant; Arabes, Damascenum. In eo sunt, Mare Ibericum, Balaericum, Gallicum, Ligulicum, Tyrrhenum sive Hetrucum, Siculum, Adriaticum, Jonium, Creticum, Egeum, Archipelago, cujus pro insularum numero varia nomina: nam a Myrto, Myrtoum, ab Icaria Icarium, ab alibus Rhodium, Carpathium, Lesboum, Hellepontum, Bras de S. George. Propontis, Mar di Marmora. Bosphorus Thracicus, Stretto di Constantinopoli, Hellepontus Xerxes, Thracio Darius in Europam irrupit. Ad haec Pontus Euxinus, Mar Maggiore, Bosphorus Cimmericus, Bocca S. steanni, Palus Meotis, Mar della Tana. Scythia Tamerida, in quem insulit Tanais, quem Scythiae Silim vocant. Littora autem Asiae atque Africae ab Helleponto stringenti occurrunt haec maria, Carium, Rhodium, Pamphylicum, Cilicum, Syrium, Phoenicum, Palaestinum, Judaeicum, Aegyptium, Cyrenaicum, Libycum, Numidicum, Mauritanicum.

Alter finis est Septentrionalis, Codanus, Balticus, Germanicus, Cimbricus; extenditurque ad fretum Senticum usque ad extremas Finmar & Boddiae oras. Estque hoc in Finlandia memorabile, quod tribus a Rasseburgo militarium Austrum versus inter cautes marinas locis fit, ad quem naves quum appulerant, vident autem quum pyxidibus nauticae statim in gyrum verti, nec cessare hunc motum, priusquam uno inde militari abcesserint.

Tertius, sive quem veteres plerique (nam Herodotus & Aristoteles a caeteris dissentient) crederent ad Scythico Oceano proficisci, & esse Mare Caspium, imaginarius est, imo erroneus: mare enim istud undique terris cingitur. Esto ergo nobis Tertius sinus Arabicus, Mar di Mecca, a patria Mahometi. Quartus Persicus: pertinent autem hi duo ad Mare Erythraeum. Quintus Argaricus, sive Gangeticus, Golfo de Bengala.

In Hemisphaerio Occidentali sive Americano, duo sunt Sinus memorabiles, Mexicanus & Vermilium. Oceanus ipse pro situ aut qualitate varia foritur nomina Vocatur Scythico, Septentrionalis, Glacialis, Cronius, Amalthius sive Hyperboreus, Germanicus, Britannicus, Calcedonius (nam Deucealedonius fictitius est) Gallicus, Aquitanicus, Cantabricus, Hispanicus, Atlanticus, Aethiopicus, Indicus, Nervicus, Australis, Eous, Senensis, S. Lazari, Mar del Nort, Mar del Zur, sive Pacificum.

Periphus ora maritima in nostro Hemisphaerio sic se habet. A Fretu Vveygaz usque ad Promontorium Caninos, Russia est, sive Sarmatia Europaea. Inde ad Promontorium Norvegiae maxime Septentrionale, Finmarchia: Unde a Fretu Sontico sive Baltico huc ad Alpis fluminis ostium, est

Cherionesus Cimbrica sive Dania. Ab Alibild Rheni oris, E litus Germanicum. Hinc ad Bajonam, litus Gallicum, variis nominibus, Flandricum, Normanicum, Britannicum, Santonicum, Aquitanicum. A Bajona ad Promontorium Celticum ora est Cantabrica, Biscaya. Inde Portugallica, postquam sequitur Barica, sive Andalusia. A Gadibus & fretu Herculeo usque ad Promontorium Capitis Viridis, est Africa. Inde ad Promontorium Serra Lioma, Guinea & Nigratarum ora. Tum sequitur Regnum Congo, & Angolae, & ad Caput Bonae Spei, Zanzibar: Postea litus Monopota; & quo ad Promontorium usque Guardafu juxta Sinum Arabicum, est litus Mozambicae. Hinc sequitur litus Arabicum, Persicum, Indicum, & ad Orientalem Oceanum litus Sinæ. Unde per Fretum Anian rediunt ad Mare Septentrionale, Fretum Vveygaz.

Periphus Americus ex iis quae diximus nosci potest. In ora maxime Septentrionali nobis cognita sunt freta Davis & Forbriseri, a quibus ad Promontorium Breton est Eftotlandia cum Terra Corterrelli. A Britonum Promontorio usque ad Caput de Arenæ, est Norumbega, tum Nova Francia, & Virginia. Hic se in Isthmum contrahit vasta regio, facta ab Oriente in Oceanum ingenti Sinu, qui vulgo Mexicanus dicitur. Isthmus utrinque Oceano pulsatus. Promontorium in eo Jucatan, a quo sursum versus ora Septentrionalis pertinet ad Novam Hispaniam, inferior sive Australis vocatur Nova Castella. Hinc ad Promontorium Alinda & fluvium Margonem sunt ora Caribantus, & Tinadae, subiecta Aequatori. A Promontorio usque ad Cabo Frio, quod subiacet Tropico Capricorni, litus est Brasiliae, in quo nobilis portus S. Salvadoris. Hinc ad ostium fluminis Argentae, Poi de la Plata, sunt Popinikini. Unde ad Fretum Magellanicum regio Chica se pandit. Fretum ipsum creditur esse unicum esse dumtaxat, nec posse in mare adverteri nisi eo solo penetrari: Sed ab Iliaco Te Meire edocti sumus, esse etiam alias vias magis vergentes ad Polum Antarcticum, quibus commodior se aperit navigatio: tamen vias Hispanicae Tabulae arte hos annos xxx. edita, aliaque Venetae his ipsis vetustiores signaverunt. A Fretu igitur isto recta ferè se Septentrionem spargit litus, habens interius Regnum Chili, usque ad Promontorium Fortunae, & quo ad Promontorium S. Jacobi est Peruvia. Inde ad Promontorium Vermilium ora Nova Hispania. A Promontorio Vermilium usque ad Sierra Nevada, est California. A qua Fretum Anian Quivira. Fretum autem Anian creditur Americam ab Asia separare.

Addamus hoc loco aliquid de Marium inter se conjunctione, nam & haec res ad Geographiam pertinet, quatenus ea Politice ancillatur. Jungi ergo posse inter se Maria, quaeque natura primo discludit disjunctique, posse remota impedimentis reddi navigantibus pervia, docuit nos ipsa natura; Sicilianam quippe, quum continens esset, agroque Bruto adnexa, mare ex Tyrrheno & Hadriatico immisitum, ad eius Isthmi angustias, intercepti, fecitque Insulam, & ut ait Poetarum Princeps:

quum protinus utraque tellus Vna foret, venit vi magna Pontus, & undis Hesperium Siculo latus abscedit, arvaque & urbes Littore diducit angusto interluit estu.

Avulsit simili modo natura Cyprum Syriae. Euboeam Beotiae, Euboeae Atlantem & Macria, Bessibum Bithyniae, Leucosiam Sirenum promontorio; docuitque nos suo exemplo, jungere inter se Maria, subilans obstaculorum molibus ad usum commerciorum. Est enim ut Arsimitarix natura, ita Natura Artus dux, magistra & comes. Hoc modo fretum Gaditanum ajunt ab Hercule perfossum. Seseostrim quoque fretum Aegypti Regem, & post eum Plaminiticum, ac denique Ptolemaeos, ducta ex Nilo in sinum Arabicum fossa, conatos esse navigabilia inter se reddere maria, Internum sive Mediterraneum, & Aethiopicum. Fuit quoque consilium Seleuco Nicanori, Pontum Euxinum jungere Mari Caspio. Noto Imperator Isthmum Corinthicum perferdere conatus est, ex Peloponneso insulam facere, ne ex Jonio in Aegaeum proficiscens opus esset periculosissimum Mela: promontorium praeternavigare. Carolus Magnus Francorum Rex, & primus Imperator, quum expeditionem meditaretur in Graecos, fossam ducere instituit ab Alemone in Radantiam, ut commensabiliter se efficeret Oceani & Ponti littora, posteaque exercitus suos & castra sua impedimenta ex Oceano, Mola, & Moella in Rhenum, inde in Maenum, postea in Regnelum & Radentiam, inque Alemouem & Danubium deducere, atque ita secundo amni usque in Pontum Euxinum duceret. Sed & ante